

Babay József riportja:

Reflektorok tündérfényénél az aggteleki cseppkőbarlang csodái között

A természet és a kultura alkotásai néha úgy ölelkeznek össze, hogy az emberben megrendül a lélek. Az ember közeljut alkotójához és valami megmagyarázhatatlan remegés fogja el. Micsoda csodálatos ajándék a szem, hogy láthatunk vele! Micsoda megsejthetetlen erő, művészet, ambíció és alkotni tudás sűrűsödött össze a földben, amelynek hátán futkároz felmerhetetlen évezredek óta a szenvedés hangyája, az Ember.

En nem akarom felfedezni azt, amit egyébként is csodának tart a világ és ami a meg-

szagott ország egyedül álló kincse, csak benső, feszült öröm irni róla azzal a céllal, hogy e sorok nyomán hátha utrakelnek sokan, nagyon sokan és osztoznak velem a pilanat gyönyörében: meghallani az örök, örök csendet... Hátha utrakelnek egyik hétvégén, csodálni a panorámát, amely páratlan a világon? Lélegzetviesszafojtva járni az aggteleki cseppkőbarlang most már szinpompás utjain és magunkkal hozni egy élményt, amely káprázatosabb lesz minden reárevülés-kor.

Ahol a természet és az emberi tudás találkozik

Iskolai olvasókönyveinkből kísértének még elmosott ábrák: „Az aggteleki cseppkőbarlang látkepe.“ Fáklyafény, nagy, óriásabrosznyi árnyékok, magasba merevülő kőoszlopok és egyetlen mammutkupola. Igen, ez volt valamikor képen is, valóságban is. Ez év tavasza óta azonban munkások csapatától volt hangos a barlang: a Magyar Turista Szövetség, amely megszerezte hosszas jogi és anyagi kálváriajárás után a cseppkőbarlang tulajdonjogát, bevezette a villanyvilágítást és ezzel a mindig adva volt lehetőséggel olyan csodává váltotta a világhírű kincset, aminővel a föld egyetlen országa sem dicsekedhetik. Pár nap óta lámpák és reflektorok tömege szórja tiszta fényét a mélységben húzó barlangok, utak, boltvonulatok, cseppkőoszlopok, kőcsodák, lehelletfinom köjgöngyök sokaságára, — a fény, a kultura fénye, amelyet eddig gyertya és temérdek kormot lerakó fáklyafény helyettesített. Egyszóval: a modern ember modern százada vette birtokába a 21 kilométer hosszúságban vonuló barlangot és ezzel megnyitotta a szem, a lélek, a tudomány s — az idegenforgalom számára. Most még csak a közlekedés problémáit kell megoldani.

A vasárnapi sajtóbemutató például a legrosszabb propaganda volt abból a szempontból, hogy akár turista, akár vikendező, akár tudományos kirándulást tenni óhajtó ember odautazzék. Indultunk reggel háromnegyed 7 órakor, tehát hajnali ötkor kellett kelni. Miskolcig gyorsvonat rohant vünk, Miskolcra szinte azonnali csatlakozással Putnokra, személyvonaton. Putnokról szünet nélkül tovább Jósvalőre, 41 kilométer autóbussz-utazással. Délután egy órakor értünk tehát célhoz. Gyors ebéd, ebéd után sietve be a Baradla-bejárón át a barlangba, egyórai séta a föld alatt, sietve ki a szabadba, sietve autóbusszon átutazás Aggtelekre, sietve be a barlangba, félórás földalatti séta utána sietve ki az autóbusszhoz, rohanás 41 kilométernyi uton Putnokra, Putnokról döcögő vicinálison Miskolcig. Miskolcon sietve be a gyorsba s kiszállás éjjel fél 11 órakor Budapesten... Hát ez, mondjuk meg őszintén s a rohanáshoz méltán, — kínos, keserves „strapa“. Holtfáradtan ér az ember haza, ezt a tempót senkitől kívánni nem lehet. Már pedig ma,

Dante megkövült világa...

Megpróbálom leírni: mit láttam. Ismétlem, nem akarom felfedezni a barlangot. Bár tehetném ezt is. A nyelv szegény ahhoz (vagy mondjuk a tollam), hogy hü képet festhessek erről a döbbenetes hatású helyről. Előjáróban mindenesetre annyit, hogy emberi fantázia ilyet alkotni sohasem tudna! Sem homeri, sem dantei. Ez az Isten keze, ez az alkotó alkotása, itt összeszűgörodik s aztán felszárnyal az elbámuló lélek, ez az a hely, ahol az emberi tudás és a természet tökéletes harmóniába olvadt.

Első utunk a Jósvalői „Baradla“ bejáraton át vezetett a barlangba. Mély csendű, mesterséges folyosó. Aztán egyszerre lezuhant óriás sziklákon futó, pompás, cement-szegélyes mindenütt száraz gyalogut, ezt már a föld belseje nyitotta, itt már végtelenbe húzó boltzatok alatt járunk, ez már az örök csend birodalma. Az ut persze em-

a filléres- és társasutazások beidegződött-ségében, megoldást kell találni a közlekedés szörnyű körülményességének leküzdésére. Igenis, számolni kell azzal, hogy a fénybe vont természeti csodák, a barlang kimondhatatlan és szinte leírhatatlan szépségei kimerítik a lelket. Olyan rendkívüli hatást gyakorolnak az emberre, hogy megszemlélésük után pihenésre van szükség. Az aggteleki cseppkőbarlang mostani állapotában egyike az élet legnagyobb élményeinek! Nem követheti rohanás, mert belepustul az élmény. Gyógyító ereje van annak, amit az ember ott lát. Közel hozza Istenéhez. Megvizsgál. Felemel. Elmélyít. Csodát! Csak ez a jelző fejezi ki tökéletesen: csoda!

Irni kell egy fiatal tudósról: Kessler Hubertról, a barlang gondnokáról, aki európaivá varázsolta ezt a nemrég még gyertyafény mellett bukdácsolató helyet. Lelki gazdájává vált Kesslernek a barlang. Energiikus, rendkívüli sokat dolgozó munkatársa Zsitvay Tibor nyug. miniszter és az egész Magyar Turista Szövetség.

A kereskedelemügyi miniszter képviselőtében egy rendkívüli tudású, lelkes ur volt jelen a bemutatón: Valkay Bertalan dr. miniszteri tanácsos. Az állami megsegítésre nagy szükség van, hiszen tülzás nélkül mondok: világcsofáról van szó. Arról, hogy nemcsak a föld geológusai, természet-imádói és turistái fognak ideseregleni kellő tájékoztatás után, hanem lesz idő, amikor a világ utas-közvéleménye előtt az Aggteleki cseppkőbarlang ép olyan fogalom lesz, mint ma Nápoly szépsége, vagy az Eiffeltorony, vagy mondjuk a vezuv. Valkay Bertalan dr. bizonyosan lelkes szószólója lesz a barlang ügyének kormányánál, mert a villanyvilágítás megoldása után sok probléma vár még megoldásra, így a közlekedés, a szállodák, a társasutak kérdésének rendezése. Ha az állam ezzel a roppant erejű ügygel szemben bőkezű lesz, az Aggteleki cseppkőbarlang megtekintésére nemcsak a magyar iskolás gyermekeket viszik hivatalosan, libasorban, hanem a föld minden iskolája vonatra, vagy hajóra ül időnként, hogy a földalatti világ színorgiai csodáinak panorámáját megtekinthesse...

beri kéz munkája. Tökéletes. Néhol zuhanó mélységbe, másutt magasságokba visz. Itt lépcsőzetes, amott szerpentinut. A falakon barátságosan ragyognak a fehér fényt szóró villanykörtek. Barlangszáj. Egyszerre csak kitarul, kiszélesül a folyosó, az ember lába „földhegyökerezik“. Sziklák bujókáiba elrejtett 1000-es égők ontják a fényt, mélységbe zuhan a barlang alja és óriás kupola szinesedik felette. A lélek érzi, hogy soha sem selymesült még rá ilyen erővel a csodálat s a megcsodálatás. A föld titkos benese tárja fel világát. Mi az a világ? Szikla, vízcepp, magasságok, mélységek, csend, de legyőzhetetlen és évezredek, megszámlálhatatlan évezredek végtelensége... Egyre hulló meszes vízcepp, Isten tudja, hány millió és millió csepp. A vízcepp hull... Egy helyre hull ebben a rendíthetetlen mozdulatlanságban. S az anyagot, amit víz magával, lerakja. A víz elpárolog, az anyag szétömlik, de odamered, odatapad, odaforr s millió és millió molekulan yi anyaga évezredek során oszloppá nő fel, csodálatos cseppkő-alakká formálódik, öt, tíz, husz, huszonöt méter magasba meredő kőszáltára, oszloppá, szoborrá, függöngy, oltárrá, amilyen sűrűn hull a csepp s ahogy irányt vesz, mondjuk ezer esztendő után balra, vagy jobbra. Micsoda felfoghatatlan, öntudatlan türelme a cseppnek, az anyagnak, a csendnek, az időnek, micsoda megborzongató örökkévalóság, amíg a vízceppek hullásából tíz méter magas cseppkő formálódik. Az ember áll, nézi. Hallja a csepp lehullásának siró csattanását. Látja a vízceppet, ahogy ráhullt a magasból a

cseppkő tetejére és ott izzé-porrá törött s milliónyi cseppre szakadva medveződik fénye. A lámpák ragyogásba vonják ezeket az oszlopokat, a tetőről csüngő csapocskák ezreit, a kagyló alakú oldalfali képződményeket, óriás kupolák borulnak föléjük, husz, huszonöt méter szakadékok tátonganak alattuk, Istenem, micsoda káprázata az elképzeltetetlen arányoknak, alakoknak, rajzoknak, szegélyeknek, oszlopsoroknak, cseppkőszobroknak és — és a színeknek!

A „Nagytemplom“ nevű barlangrészt úgy hat az emberre, mint egy keleti, dus káprázatu hindu óriásterem. Lila, biborvörös, okkersárga, ezeldzöld, bronzkomor, türkizkék, csillagfényfehér, lágy, édes búrsonybarna színek orgiái a cseppkővek villogó testén. Itt-ott villog, amott olyan lágy, hogy szinte megszólal a ráselymesült tekintet. Népes a csoportunk. És mást nem hallani szakadatlan, csak ezt a két szót:

— Istenem! Gyönyörű! Istenem! Gyönyörű!

Barlangok végtelen sora. Kisebb, nagyobb. Óriás méretű termek. Csucsives kupolák. Mit épített itt a föld magában, belül, a testében: emberi fantáziával el nem képzelhető vonalakat, íveket, alakokat, kupolákat, tündéri szobrokat, boltíveket, mélységeket, magasságokat, csodákat, csodákat, csodákat...

A Jávosi ág magán viseli a természet szent érintettségét. Szerencsére, ennek az ágnak cseppkőveit nem fogja bekormozni a gyertya- és fáklyaláng. Az aggteleki oldal pompáját már beszennyezte az ember. Itt lakott, ide menekült, itt hált, itt tüzelt. De

Budapestre érkezett Lough Mary, a világhírű amerikai történelemtudós

Vasárnap reggel a prágai gyorsal Budapestre érkezett miss Lough Mary, a Virginia állam első főiskolájának, a richmondi egyetemnek tudós professzora. Miss Lough Mary nő létere történelmi-filozófiai tanulmányokkal foglalkozik. Neve a tudományos világban, sőt a közönség körében is ismert. Történelmi munkái általános feltűnést keltek, úgyhogy az amerikai Virginia-állam közép-európai utra küldte a kiváló történetíróműt, aki azonban nálunk nem mint történész, hanem mint pedagógus akarja a magyar gyermeknevelés ügyét tanulmányozni. Európai körutja során jutott el hozzánk miss Lough Mary, hogy a külföldön elismert gyermeknevelési intézményeinket megláthassa.

A magyar külügyminisztérium egy magasrangú tisztviselője kalauzolja Budapesten az amerikai női professzort.

Egy dunaparti szálló hajlájában beszélgetünk az egyetemi tanárnővel, aki semmiféle tekintetben sem hasonlít az általam ismert amerikai külsejű missekhez. Idősebb hölgy, jóval túl az ötvenen, nem amerikai származású. Inkább jovialis nagymamának néznénk, mintsem tudós professzornak. Szavai gyermekkori kalandos olvasmányainkra emlékeztetnek, amikor származásáról beszél:

— Nem kell azért megijedni — mondja mosolyogva. — Maori származású vagyok, a Fidzsi-szigeteken születtem, ahol néhány évtizeddel ezelőtt még valóban megfőzték a misszionáriusokat. Ma már a kultura és a civilizáció ott is magas fokon áll, mint Ausztráliában, vagy Újzéländban. A különbség csak annyi, hogy az ausztráliai és az újzéländi civilizációs munkának áldozatául esett a bennszülött lakosság, mert nem tudott átadomulni a civilizáció követelményeinek.

— A Fidzsi-szigeteken a bennszülött lakosság kulturája egyenértékű az amerikaiakéval. Suva fővárosban maori rendőr vigyáz az élet- és vagyonbiztonságra. Iparvállalatok, gyárak, kereskedelmi vállalatok élén legtöbb helyen maori bennszülött kulturemberek állanak.

A kiváló amerikai tudós nő európai tanulmányutja során eddig Angliába, Németországba, Csehországba, Ausztriába és most Magyarországra látogatott el. Még kevés impressziót gyűjtött rólunk, de amit először mond, az zokszó az idegenforgalmi propagandát vezető illetékes magyar tényezőkhöz.

— A legtöbb európai államban mindenütt 1—2 hetet tartózkodtam. Elutazáskor mindenütt visszatértették a vasúti jegy 60 százalékát, csak önöknel nem adnak ilyen kedvezményt és a „Három nap Budapesten“ jelszó azt a hiedelmet kelti az idegenben,

Megnyílt az Állat- és Növénykertben a lovagló- és hajóiskola!

Lovaglás: egyénekenként és osztályban, alapgyakorlatok, iskolalovaglás, futószarazás kengyellel és anélkül, haladóknak ugratás, tereplovalás stb.

Hajtás: gyermekek számára egyes, kettes, négyes és ötös fogatokkal.

Szakszerű tanítás kezdők és haladók számára mindennap reggel 7-től 10-ig és délután 4-től 7-ig.

Elsőrendű betanított loanyag.

kormozottan is olyan élmény, hogy hozzá hasonló sehol a föld felett nem látható.

Az olasz temperamentum mondása ez, hogy: Nápolyt látni és meghalni.

Mi azt mondhatnánk: a cseppkővek világot látni és élni! Élni az örömmel, hogy egy alkotó alkotásai vagyunk.

mintha Budapesten és Magyarországon nem volna érdemes három napnál tovább tartózkodni.

Egyszerűnek és szerénynek találja Lough Mary a magyar kosztot. Meg is indokolja nem hízegő véleményét.

— Önöknél nagyon egyhangú az étkezés, Semmi gyümölcs, semmi főzelék, salátákat sem nagyon szolgálnak fel az éttermekben.

Megmagyarázzuk a katasztrofális szárazság következtében beállt gyümölcs- és főzélékhiányt, mire nagy sajnálkozások között visszavonja előző kijelentését.

Lough Mary azután rátér a nevelésügy problémájára és nagy örömmel állapítja meg, hogy a közép-európai államokban milyen fejlett a gyermeknevelésügy. Csak Budapesten értesült, hogy Magyarországon ilyenkor nyári szünet van, nem úgy, mint Németországban, ahol még ma is folynak az előadások.

— Félek, hogy csak kevés alkalom lesz a magyar nevelésügyet tanulmányozni, — mondja szomorúan. — Pedig Ausztriában figyelmeztettek, hogy önöknél különösen a Magyar Gyermekvédő Liga mintaintézmény, amely például szolgálhat a világ többi államai számára.

— Milyennek látja Európa és elsősorban Magyarország helyzetét? — kérdeztük.

— Mint történész, nehéz válaszolnom a kérdésre. Mi csak a multtal és nem a jelenel, vagy a jövővel foglalkozunk. Ez nem a tudomány dolga, hanem a politikáé. Politikáznál pedig nem vagyok hivatva. Ismerem Magyarország multját, tudom, milyen történelmi hivatást töltött be a kereszténység fennmaradásáért. Magyarország azért tudott fennmaradni ezer éven át az idegen népek gyűrűjében, mert mindenkor alkalmazkodni tudott az idők követelményeinek. A magyar néppel rokon Ázsiából bevándorolt népek azért pusztultak el, mert ragaszkodtak szokásaikhoz és tradícióikhoz. A magyar jövő kérdése ott dől el, hogy a következő ezer évben tud-e majd tanulságot tenni politikai érettségéről.

— Politikai megnyilatkozást kérünk professzornő a trianoni szerződéssel kapcsolatban.

— Ismétlem, — válaszolja hosszas hallgatás után Lough Mary — nem politizálok. Ismerem az önökön elkövetett igazságtalanságokat. De azt tanácsolom vezetőpolitikusaiknak, hogy ne essenek túlzásokba. Az idő kedvez önöknek. Az expanzivitás óriási veszélyeket rejt magában. A bölcs várakozás, ami az önök helyzetében a legmegfelelőbb.

— Amerika a legtöbb külföldi problémával szemben közömbös, de megnyugtathatom önöket, — fejezte be szavait Lough Mary — hogy a trianoni békével szemben az amerikai közvélemény sem viseltetik szimpátiával. Ez pedig adjon önöknek erős súlyos megpróbáltatásaik elviselésére, mert a hatalmas Amerika lelki szimpátiája legalább is felér annyival, mint a kisebb nemzetek anyagi segítségével.

M. S.

Kedvezményes

hullámfürdő- vagy uszócsarnok-jegy

Kedvezményes

termál- vagy kádfürdő-jegy

a Gellért Gyógyfürdőbe kaphatók a Magyarországi Könyvtárszövetségben, Eskü-ut 6